

Rådets anbefalinger

Til forbedringer af udspil til hjemløserreform

Rådet for Socialt udsatte har tidligere udarbejdet fem anbefalinger til hjemløserreformen, som Regeringen offentliggjorde i et udspil d. 25. oktober. Regeringens udspil indeholder mange af de elementer, som Rådet har anbefalet, og derfor bakker Rådet op om udspillet. Udspillet vil kunne nedbringe hjemløsheden, fordi Housing First foreslås som det centrale element i indsatserne.

For at komme helt i mål med intentionen i udspillet, som er at afskaffe langtidshjemløshed i Danmark, anbefaler Rådet følgende forbedringer af Regeringens udspil:

Rådets anbefalinger opsummeret

- 1 Bindende mål for en fælles hjemløseindsats.** Der er behov for klare mål som pejlemærke for en fælles indsats.
- 2 Sikring af tilstrækkeligt antal billige boliger.** Der skal løbende følges op på, om der er tilstrækkeligt med tilgængelige og billige boliger.
- 3 Udvidelse af målgruppe for udslusningsboliger.** Udslusningsboliger skal være tilgængelige som en del af løsningen for en bredere målgruppe, og den private boligsektor bør tænkes med.
- 4 Udvidelse af målgruppe for omlægningen af refusionsordningen.** Udover at sikre støtte i egen bolig og §107 tilbud skal refusionsordningen også understøtte visitation til længevarende botilbud efter §108.
- 5 Ret til tilstrækkelig bostøtte.** Det er afgørende, at borgere får tildelt den type af bostøtte, som de har behov for.
- 6 Klare retningslinjer for ny kommunal udskrivningskompetence.** Det er nødvendigt med stærkt fokus på rettigheder og involvering, hvis det skal sikres, at ingen i hjemløshed bliver klemt i systemet.
- 7 Styrkelse af det nationale partnerskab** med et erfaringsspor.

Uddybning af Rådets anbefalinger

1

Bindende mål for en fælles hjemløseindsats

Rådet glæder sig over, at regeringen i sit udspil deler Rådets målsætning om at afskaffe langvarig hjemløshed. Det mål bør være styrende for en sammenhængende indsats på tværs af sektorer.

Rådet anbefaler, at en kommende hjemløsereform konkretiserer målet og gør det styrende for, om indsatsen vurderes som en succes. Endvidere kan en hjemløsereform med fordel beskæftige sig med delmål fx for borgernes opholdstid på akuttilbud, og at ingen unge bør opholde sig på herberger.

2

Sikring af tilstrækkeligt antal billige boliger

Det er meget positivt, at hjemløseudspillet har en tæt kobling til boligpolitikken. Regeringens udspil "Tættere på II" har som mål, at der tilvejebringes 2.900 ekstra billige boliger. Derudover ønsker regeringen at indgå aftale om bedre udnyttelse af anvisningsretten til de eksisterende almene boliger til en husleje under 3.500kr./md. I den forbindelse vil det være vigtigt at tage højde for, at boligerne skal være til rådighed i boligområder, der ikke er omfattet af virkemidlerne fra parallelsamfundslovgivningen. Kraka estimerer dog i en rapport fra 2020, at det vil kræve 10.000 nye boligløsninger frem til 2030 at komme hjemløsheden til livs.¹

Rådet anbefaler, at der løbende følges op på udviklingen i antal tilgængelige boliger, og om udbuddet lever op til behovet. Udviklingen bør følges af det foreslåede partnerskab. En kommende aftale bør ligeledes forpligte sig til at sikre tilvejebringelse af de nødvendige boliger, hvis de planlagte boliger viser sig ikke at være nok.

1. Sådan stopper vi hjemløshed , KRAKA 2020.

3

Udvidelse af målgruppe for udslusningsboliger

Bedre og mere fleksible muligheder for, at kommunerne kan tilbyde udslusningsboliger er et afgørende værktøj til at bekæmpe hjemløshed.

Rådet anbefaler, at målgruppen for udslusningsboliger udvides, så den omfatter folk i forskellige typer af hjemløshed, herunder også gadesovere og såkaldte "sofasurfere". Derudover bør det også være muligt for kommunen at bruge udslusningsboliger forebyggende til mennesker, der er på vej ud i hjemløshed.

Når man udvider forskellige boligtyper, er det vigtigt, at det private boligmarked også bliver tænkt med som en ressource.

4

Udvidelse af målgruppe for omlægning af refusionsordningen

Omlægning af refusionsordningen er et vigtigt redskab til at ændre de økonomiske incitamerter for kommunerne, så de i højere grad understøtter en Housing First-indsats. I punktet om omlægning af refusionsordningen beskrives det, at omlægningen skal give kommunerne incitament til at tilbyde borgere en ordentlig indsats gennem bolig med bostøtte eller et midlertidigt §107-botilbud.

Rådet anbefaler, at ordningen også understøtter visitering til længerevarende botilbud efter §108. For nogle grupper af hjemløse bl.a. nogle ældre vil det være en forudsætning for at komme ud af hjemløshed.

5

Ret til tilstrækkelig bostøtte

Den rigtige bostøtte er afgørende for, at en indsats efter Housing First får den rette effekt. Det er derfor rigtig godt, at støttemetoderne indskrives i serviceloven. På nuværende tidspunkt er den mest intensive støttemetode Assertive Community Treatment (ACT) stort set ikke brugt i Danmark. Den meget intensive og tidsbegrænsede boligstøtte er nødvendig for at hjælpe mennesker i hjemløshed med meget komplekse problemer i bolig. Hvis Housing First skal have den ønskede effekt, er det nødvendigt, at borgerne bliver tildelt tilstrækkeligt med bostøtte, og at bostøtten sættes igang, før et menneske i hjemløshed flytter i egen bolig.

Rådet anbefaler, at kravene til bostøtte konkretiseres i lovgivningen, så der er operationelle krav og tilsvarende rettigheder for borgerne. Bostøtten skal fastholde borgere i bolig og støtte borgerne i at indgå i samfundet, fællesskaber og meningsfuld beskæftigelse.

Rådet anbefaler, at borgere får mulighed for at klage over bostøtteafgørelser i Ankestyrelsen i et Fast Track system, så forkerte afgørelser ikke får den konsekvens, at mennesker ender på gaden igen.

Rådet anbefaler ligeledes en frit-valgs-ordning, så det er en mulighed for tidligere beboere på herberger at vælge at få bostøtte fra herbergerne, uagtet om de er organiseret i kommuner eller i civilsamfundet. Dette kan bidrage til at sikre en god overgang til egen bolig.

6

Klare retningslinjer for kommunal udskrivningskompetence

Regeringens udspil til hjemløsereform giver kommunerne mulighed for at udskrive borgere fra et herberg, såfremt kommunerne kan give et passende boligtilbud og bostøtte. I forlængelse heraf vil regeringen sørge for bedre klageadgang for mennesker i hjemløshed. Med reformforslaget omlægges statsrefusionen, så det bliver dyrt for kommunerne at have borgere boende på herberger i mere end den aftalte tidsramme. Derfor vil kommunerne som udgangspunkt have interesse i at gøre opholdene korte. Det er en god ting.

De fleste mennesker i hjemløshed vil formodentlig tage imod et egnet tilbud om et mere permanent sted at bo. Men man må antage, at en mindre andel af borgere vil takke nej til at flytte ud af herbergerne. Det kan både være fordi, de ikke mener, at den bolig og de vilkår, de får tilbudt, er ordentlige, og fordi de ikke føler sig parate til at komme videre. De mennesker risikerer at komme i klemme, hvis kommunerne får udskrivningsret. Risikoen er, at mennesker i hjemløshed, der udskrives af kommunen, ender på gaden i stedet for at komme i bolig. Enten helt uden en bolig fordi de takker nej eller i funktionel hjemløshed, fordi de ikke bruger den bolig de får tildelt.

Selvmøderprincippet og bostedernes indskrivningskompetence er afgørende for at sikre borgerne en hurtig hjælp i en akut situation. Alt efter hvordan en kommunal udskrivningskompetence bliver udformet, kan denne mulighed blive undergravet. Vil en borger fx kunne lade sig indskrive igen, hvis personen er blevet udskrevet af kommunen? Og er der grænser for, hvor hurtigt en kommune kan udskrive en borger fra et herberg?

Det er afgørende, at rammerne om den kommunale udskrivningsret sikrer mennesker i hjemløsheds rettigheder, og at ingen ender på gaden. I den forbindelse er rettigheder og involvering afgørende.

Rådet anbefaler, at borgernes rettigheder sikres. Det kan bl.a. gøres ved, at klager over udskrivning får opsættende virkning, og at borgere i målgruppen for herberger altid har ret til at lade sig udskrive på et akutt tilbud – uanset om de tidligere er blevet udskrevet.

Rådet anbefaler ligeledes, at borgeren altid involveres i arbejdet med at finde en egnet bolig og social støtte. Der må tages rimelige hensyn til borgerens ønsker og behov.

7

Styrkelse af det nationale partnerskab

Det er meget positivt, at der nedsættes et partnerskab, hvor de væsentligste aktører på tværs af sektorer, herunder civilsamfundet, i fællesskab følger op på udviklingen på hjemløseområdet og løbende evaluerer de forskellige indsatser både ift. arbejdet med bostøtte og boliger.

Rådet anbefaler, at der inkluderes et erfaringsspor i det nationale partnerskab for at styrke erfaringsperspektivet og for at overkomme traditionelle barrierer for brugerdeltagelse. Erfaringssporet skal have til opgave at sikre, at perspektiver fra en divers gruppe af mennesker i hjemløshed indgår i partnerskabets arbejde, og samle individuelle erfaringer til kollektiv viden. Målet er at skabe det bedst mulige fundament for det samlede partnerskabs arbejde med at forstå udfordringer og foreslå løsninger.